

Tež Jurij Rjenč ...

W čísle 6/2000 smy wozjewili tekst a wobraz wo přním prózdniškim lěhwje serbskich džěci w lěće 1920 w Čěskej. Smy pisali, zo je jenički hišće žiwy wobdźělnik tehdyšeho lěhwa w Běli pod Bezdězom knjez biskopski rada Jurij Šofta. Na dnju wuńdženja Sokołskich Listow prizjewi so 90lětny prawiznik Jurij Rjenč a zdźěli redaktorej, zo je tohorunja na wobrazu – sedži před Michałom Nawku. A knjez Rjenč wědže so samo hišće na nadrobnosće dopomnič. Praji, zo bě mjez hólcami z Lužicy tež njeboh Jurij Winar.

Na wozjewjenu zajmawostku z lěta 1920 reagowaše tohorunja Marka Budarjowa z Budyšina a poda dalšej mjenje: Na fotografiji steji za Michałom Nawku Radworski učer Pawoł Delan, cyle zady na prawo pak šuler Maks Rječka, pozdžiši učer w Róženće.

Skupina serbskich džěci 1946 w Jablkynicach

Foto: SKA

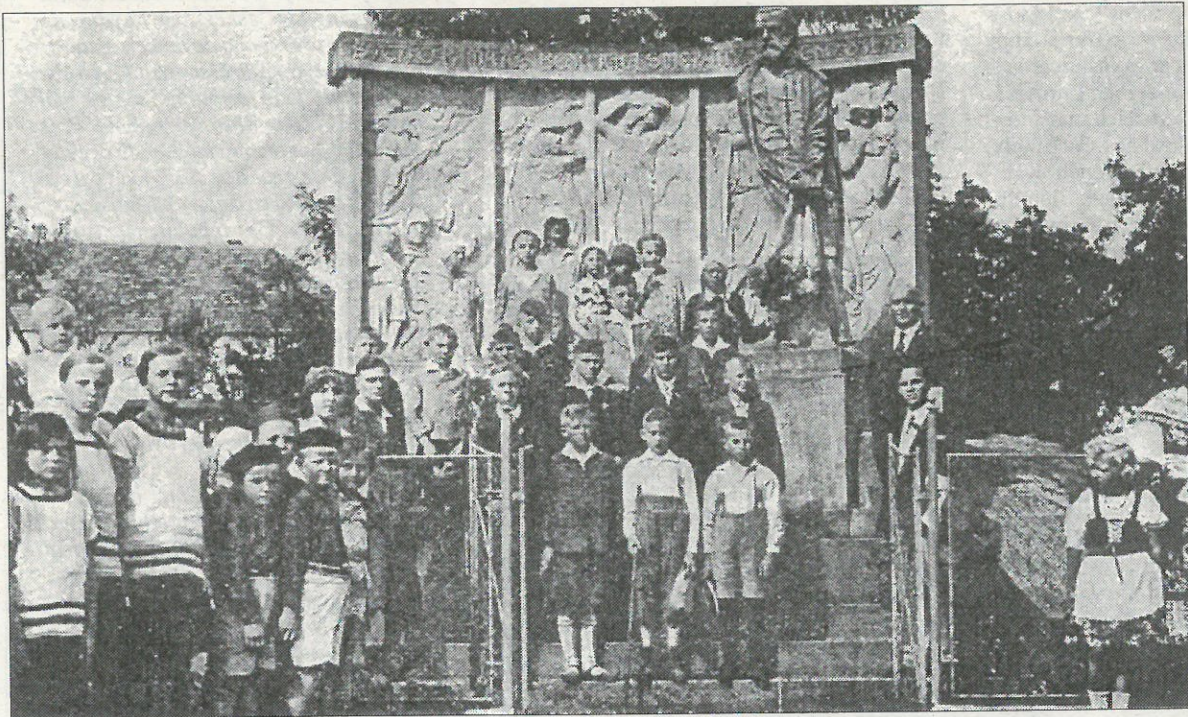
Dalše dokumenty wo přebywanju serbskich džěci po 1. a 2. swětowej w Čěskej

Whornim přinošku „Tež Jurij Rjenč ...“ je rěč wo scyła přním lěhwje za serbske džěci w susodnym kraju w lěće 1920. Zběramy material wo wšěch tajkich lěhwach, za kotraž běštej so čěski Sokol a Společnost přátel Lužice postaraloj. Džensa móžemy dalše nadrobnosće podač, mjez druhim wo lěhwje w lěće 1930 w Jablkynicach pola Mladé Boleslavy. W časopisu Bezděz lětnika 1930 čitachmy na stronje 121

sc. wo tym, zo přebywaše wot 26. julija do 16. awgusta skupina z třinaće hólcami a sydom hólcami w starobje hač do štyrnaće lět z wučerjom Jurjom Šlodenkom a pomocnikom-studentom Pawołom Nowotnym w tutej wsy. W časopisu je wozjewjenu wobraz, pokazowacy džěci před pomnikom sławného hudźbnika Bedřicha Smetany.

W runje wušlej knize dr. Pěťa Šurmana „Na-

džija na swobodu“ je na stronje 50 fotografija, pokazowaca skupinu serbskich džěci w prózdniškim lěhwje w lěće 1946 w samsnych Jablkynicach. Skupinu nawjedowaše Haňža Meškankowa, džensa hišće žiwa wudowa njeboh Jana Meškanka, zwjazkowego načolnika Serbskeho Sokola do 1933. Cyle nalěwo ze serbskej chorhoju w ruce steji Marko Meškank. Štó spózna wa sebje abo druhich na wobrazu? **M. Krawc**

Serbske džěci při pomniku Bedřicha Smetany w lěće 1930.

Foto: z „Bezděza“

Dotal znate prózdniške lěhwa

- 1920 Běla pod Bezdězom
- 1922 Běla pod Bezdězom
- 1927 Vehlowice
- 1931 Jablkynice
- 1932 Jablkynice
- 1945 Staré Splawy
- 1945 Lišov pola Č. Budějovic
- 1946 Janov
- 1946 Jablkynice
- 1946 Zbraslav

SOKOŁSKE LISTY, wokolnik Serbskeho Sokola z.t.
Zamołwity redaktor: Mikławš Krawc

SOKOŁSKE LISTY

„Sportej a narodej – zdar!“

Z tutym heslom skónči starosta Serbskeho Sokola Achim Kowar na hłownej zhromadźiznje towarstwa pjatk, 12. januara, w Ralbicach rozprawu wo zašlej džělawosći. Džělač za aktiwne sportowanje w Serbach a zdobom narodnje skutkowač, to je předewzače tež za přichodnu periodu. Wslědowacym wozjewimy wujimki z rozprawy předsydstwa kaž tež z narěče čestneho starosty Jurja Frencla k 80. rónčicy založenja Serbskeho Sokola.

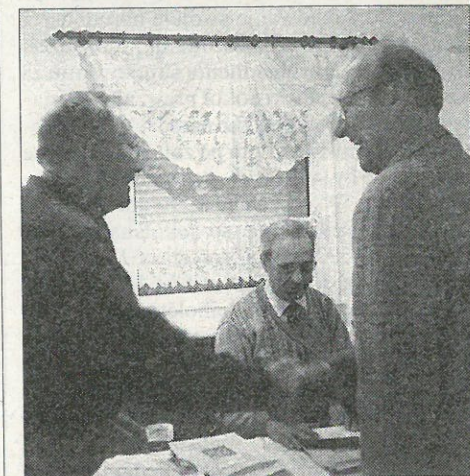
Z rozprawy předsydstwa

Myslu sej, zo směmy z prawom zwěsčić, zo je Serbski Sokol čily a aktiwny člon w zjednoćenstwj serbskich towarstwow a župow pod třěchu Domowiny. Tohodla wuprajamy tež nadžiju, zo z přichodnych wólbow Domowina wuńdže skrućena na dobro našeho ludu. K tomu tež my we wustawkowym wuběrku džětajo na nowym načisku aktiwne sobu přinošujemy, k tomu budu tež džensa wot nas woleni delegača na hłownej přinošowač. Zhromadnje we woli žadamy wot statnych instancow zawěsćenje Serbow přichoda. To nastupa zawěsćenje financow za Založbu za serbski lud runje tak kaž za zachowanje wšěch serbskich zakladnych a srjedźnych šulow. Zawěsće mamy w serbskich towarstwach hišće rezerwy za skrućenje našich rjadow, za podrjadowanje specifiskich zajimow pod wšonarodny zajim zhromadneho postupowanja za dalše traće našeho ludu ...

Smy so w předsydstwje – po lětach hižo starše – prócowali šěrić sport wšěch, młodych a starych, hólcow a holcow, Hornich a Delnich Serbow. A najlěpje je so nam to radziło we volleyballu, mjeztym skoro najwoblubowanišej sportowej družinje w Serbach. Najlěpje to wobswědčuje lětnje přewjedzeny turněr wo pokal Domowiny, kiž přeco přenju sobotu po zymskich prózdniach přewjedujemy, nětko hižo wjacore lěta w Radworju. Ličba wobdźělnych mustwow je stajnje stupała, a jako zarja-

dowar mamy z toho swoje organizatoriske čěze. Magiska ličba 24 je so hižo docpěła. Wuzběnjenja hódne je, zo je zastupjena wša Lužica a zo přiběraja młodžinske mustwa. Džak słuša tule wšěm člonam předsydstwa, předewšim pak Pětrej Šolće a Janej Macce, organizatoromaj Geratej Hrjehorjej a Józefej Šwoněj, sudnikam a wšěm wuhotowarjam za wobhladniwe džělo.

Štož nastupa naše prócowanje wo dalše turněry, chcemy wuzběhnyć tohorunja volleyballowy turněr wo pokal Serbskich Nowin w starosci Pawoła Hejduški, boje wo pokal starych knjezow w kopańcy, kiž ma w rukomaj Józef Šwon. Jimaj z tutoho městna džak a připóznače za wukonjane džělo! Přichodny turněr starych knjezow budže srjedź junija we wobłuku swjatočnosćow k 50. rónčicy založenja Hórčanskeje sportowej jednotki. Ideja serbskich wubranekow nas njepušči. Měli smy tajke w kopańcy aktiwnych a starych knjezow a we volleyballu, ale wšudže dotal na wostajnosći klaca. Přičiny za to su wjacore. Jónu dyrbi so wobkedźbować system dypkowych a pokalnych hrow, zdruha dyrba so zwěsčić aktiwity wšelakich serbskich towarstwow na polu sporta a hišće njedocpěta, ale nuznje trěbna koordinacija. A střeča trjeba kóždy tajka wubranka najlěpje zjednoćenstwošerja, zamołwiteho, kiž zamóže wubranku přihotowač. Partnerow za hry mamy tu, ale tež w susodnymaj słowjanskimaj krajomaj. Poslednja wubranka starych knjezow je pod Janom Macku a Józefom Šwonom wuspěšnje

Gratulacije staremu a nowemu starosće Achimej Kowarjej (nalěwo). Foto: Mikra

w čěskich Ovcárah hrała a čěske mustwo potom doma w Hórkach pohosćiła ... Myslu sej, zo zhromadne dojednanje wšěch na sporče zajimowanych a zamołwitych serbskich towarstwow a zjednoćenstwow jenož doprědka powjedže. My znajmjeńša poskićamy wšěm ruku k wzajomnemu a spomóžnemu skutkowanju.

Džakowano wobstajnemu prócowanju našeho rěčnika Mikławša Krawca wuchadžeja prawidlownje Sokołske Listy, informujo wo aktualnym sporče w tu- a wukraju, dopominaja nas na zaslužbnych sportowcow a narodnych prócowarjow a rozprawjeja wo sportowych jednotkach, zjednoćenych w Sokole. Wobšěrna je korespondenca ze sokołskim swětom – chcemy jenož mjenowač Čěsku, Pólsku, Juhosłowjansku, Słowjensku a Kanadu. Hakle njedawno poby naše předsydstwo w susodnej Čěskej Lipje, zo by spominało z tamnišim muzejom na zaslužbneho narodowca a přečela Serbow Josefa Maštálka skladnostnje jeho 50. posmjertnin ...

Předsydstwo Serbskeho Sokola je so w zašlej wólbnej periodze na svojich 16 posedženjach z džětom w towarstwje zaběrało. Wšěm člonam předsydstwa słuša wutrobný džak za wukonjane swědomite džělo!

Předsydstwo Serbskeho Sokola

Achim Kowar	Miłowicy	starosta
Jan Macka	Chróšćicy	městostarosta
Pětr Šofta	Budyšin	jednačel
Pawoł Hejduška	Budyšin	pokladnik
Mikławš Krawc	Budyšin	rěčnik,
		redaktor
		Sokołskich
		Listow

Někotři wobdźělnicy na hłownej zhromadźiznje w Ralbicach.

Foto: Mikra

Jurij Frencl: 80 lět Serbski Sokol

Hdyž mam česá a nadawk, z Wami spominać na založenje Serbskeho Sokola před 80 lětami, potom mje to wosebje dopomina na moje dźećatstwo a lěta młodoscě, na to, štož běch sam jako Sokol dožiwił.

Mysl, založić w Serbach po českim přikładze sokołski zwjazk, jewješe so wackróć w času mjez 1906 a 1912. W nowinach a časopišach jewješe so často mysl wo wuznamje Sokola, kotryž by serbsku młodzinu wuwabił do skutka wo zachowanie swojeho narodnosće. Wonu ideju, přez čelozwučowanje kublač dźeći a młodzinu k zhromadnemu skutkowanju za narod, je słowjanski Sokol přewzał wot znatych prócowarjow českeho naroda. Nowy Serbski Sokol wuwi hnydom po založenju šěroke hibanje, zo by so zrodził „strowy duch w strowym čele“. W Serbach bě to trěbne ...

W Ralbicach založi so sokołska jednota 30. awgusta 1923. Přeni starosta bě Jurij Brankač z Łaska. Jeho pomocnik bě Jurij Čornak z Ralbic, kiž bu potom dohlolětny starosta ...

Pod heslom „Swoboda, runosć, bratrowstwo!“ založowachu so w Serbach wot 1920 hač do 1930 w cyłkownje 21 wsach a městach sokołske jednoty. Tak měješe Sokol w lěće 1933 znajmjeńša 1077 sobustawow ...

Serbski Sokol zložowaše kedźbnosć na zaprijěće serbskich dźeći do swojeho hibanja. Kublanje dźeći k lubosći k serbskej reči a narodnosći bě čeziščo dźeļa z dorostom. Tute dźeło bjerješe so chutnje ... W lěće 1932 wotmě so w Chrósćicach wosebity „Džen Sokolatow“. Tam přewjedzechu najwšelakorije hry a zabawy. Na kóncu hrajuchu kopańcu – najprjedy Chrósćicy přećiwo Ralbicam, potom Ralbicy přećiwo Radworrej ...

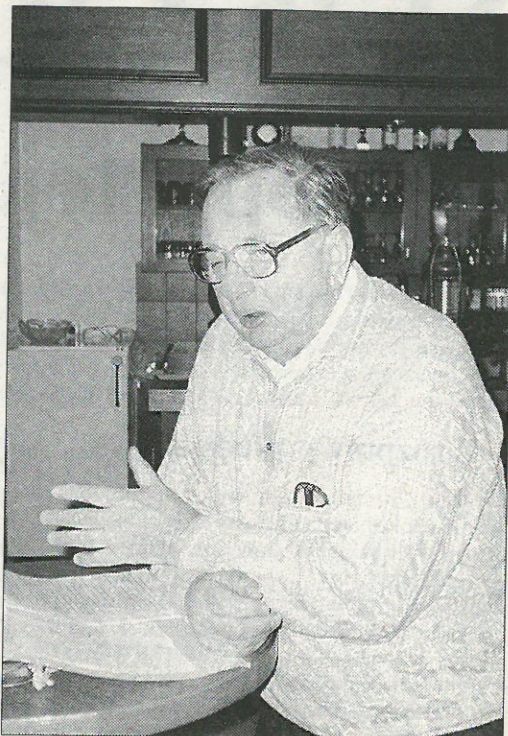
Za sokolenje steješe w Ralbicach Wałdžic žurła k dispoziciji. Na tutej žurli steještej

prěkuš a připrawa za narjady, wosebje w zymje tam zwučowachmy. Walčki sľomy škitachu wokna. Mějachmy w Ralbicach wulkotneho čelozwučowarja na překušu: Jurja Korjenka. Sławny bě jeho wulki wobmach (Riesenhülle). W lěću přewjedzechmy zwučowanje w přirodže. Knjez Jurij Zarjenk přewostaji Sokolej lěsny zahon. Tam smy wjele dźelow wukonjeli a njerodž wotstrolili. W lěću bě lochkoatletika dominowaca disciplina na kóždym swjedženju. Najlěpši z Ralbičanskeje jednoty běchu Jurij a Pawoł Bjeńš, Michał Žur, Jurij Korjenk a Jakub Šořta. Tute mjena jewjachu so husto mjez dobyčerjemi na sokołskich zlětach a druhich swjedženjach.

W lěće 1932 zawjedze so w Sokole kopańca. Prawidła za hry a rozměry za hrajišća buchu wozjewjene. Njedzeli, 17. jutrownika, poswjećihu w Ralbicach sportniščo při Jitkowskim puću z kopańcu mjez Ralbicami, Chrósćicami a Dubrjenkom. Tuta nowa hra přiwiabi wjele młodych ludźi do Sokola. Na žanym swjedženju Sokola wona hižo njepobrachowaše. Najznačiši hrajerjo w Ralbicach běchu: Jurij, Jan a Mikławš Kral ze Šunowa, Jurij a Pawoł Bjeńš ze Šunowa, Michał Žur a Bjarnat Njek z Ralbic, Maršner z Nowoslic, Jan Hrjehor z Róžanta a Šewc z Łaska. W tutym času nasrěbach so ze swojimi towaršemi koparskeho ducha, stejo za wrotami juskachmy při wrotach Pawoła Bjeńša abo Michała Žura – wonaj woprawdže praskaštaj.

W lěće 1933 bu Sokol zakazany. Sportowanje dźeše hač do lěta 1937 pod mjenom DJK dale. A potom dyrbyjachmy do wojny ...

W lěće 1946 započachmy w Ralbicach znowa ze sportowanjom. 1947 založichmy zaso

Jurij Frencl rečeše wo swojim puću do Sokola.
Foto: Mikra

sportowu jednotku, předsyda bu Jurij Grofa. 3. julija 1948 wustupi serbska młodzina na wšosokołskim zlěće w Praze – z Delan bě tam dwanaće rejwarjow. W lěće 1932 mējach načolnistwo sportoweho towarstwa na chribjeće. Z lěta 1965 mamy sportowe styki ze Spálenými Pořicami pola Plzenja. Krasne běchu to dožiwjenja w sporće, kulturje, reči a bratrowstwje ...

Wjele dźeća změje w Radworju wjednistwo turněra, mjez druhim z Józefom Šwonom a Janom Macku.
Foto: M. Štr.

3. měrca w Radworju ...

Přichodny sokołski volleyballowy turněr wo pokal Domowiny budže sobotu, 3. měrca, w Radworskej „Slawii“. Wupisanje k tomu smy w čisle 6/2000 Sokołskich Listow wozjewili. Skedźbnjamy pak hišće raz na to, zo maja so mustwa nanajpozdžišo hač do 31. januara na adresu Sokola w Budyskim Serbskim domje abo pola Pětra Šořty (telefon čisło 03591/60 39 22) přizjewić. Štóz termin zapase, njesmě nastupić.

... a klětu w Budyšinje

Jubilejny 20. turněr wo pokal Domowiny bu na namjet sportoweho wuběrka za přihot swjatočnosćow „1000 lět Budyšin“ wot měšćanskich radžicelow do centralneho plana zarjadowanjow přiwzaty. Namjet we wuběrku bě w mjenje předsydstwa Serbskeho Sokola rečnik M. Krawc zapodał. Volleyballowy turněr budže sobotu, 2. měrca 2002, w Sportowej hali při Trělnišću. Tutón termin móža sej serbske mustwa nětko hižo spomjatkować. Zo je so naš turněr do centralneho plana zarjadowanjow přiwzaw, je bjezdweļa dobry zjaw. Mamy dźe z toho tež financnu lěpšinu.

Jurij Wróbl – přikładny přećel sporta

* 31. 1. 1926 † 24. 4. 1981

Jurij Wróbl (zady stejo 2. wotprawa) w lěće 1950 w mustwje Rapaki Chrósćicy. Foto: J. Macka

Před 75 lětami we Wotrowje narodzeny a před 20 lětami w Choćebuzu w starobje jeničce 55 lět zemřety Jurij Wróbl bě wusahowaca wosobina sportoweho hibanja w Serbach. Wot lěta 1953 hač do 1980 bě wučer za sport a geografiju na Serbskej rozšěrjenej wyšej šuli „Marjana Domaškojce“ w Choćebuzu – dźensa Delnjoserbski gymnazij. Widžu jeho dźensa hišće swojich šulerjow na sportowych a kulturnych swjedženjach serbskich kublanskich institucijow z mójnym hłosom pobudźowac, k dobrym wukonom pohonjowac. Tomu bě na přenim tajkim swjedženju w lěće 1954 w Chrjebi tak, to wobkedźbowach tež lěto pozdžišo w Choćebuzu w tehdyšim Stadionje 8. meje, w lěće 1956 w Humboldtowym haju w Budyšinje abo tež w lěće 1957 znowa w Choćebuzu. Kak so Jurij nad kóždym wuspěchom swojich chowancow z napismom SWŠCh (Serbska wuša šula Choćebuz) na košli wjeseleše! Z prawom móžemy twerdić, zo bě Jurij Wróbl hłowny iniciator tutej kóždolětnych sportowych a kulturnych swjedženjow. Ideja nasta po lěće 1952, jako bu w Choćebuzu druha Serbska wyša šula založena. Žro noweho kublanišća běchu wučerjo a šulerjo, kotřiž běchu z Budyskeje SWŠ přišli. Zo njebychu so zwiski mjez tymi „horjeka“ a „deleka“ přetorhnili, zrodzi so tuta myslička zetkanjow wuknjacych. A přeni swjedžen bě 22. a 23. meje 1954 w Chrjebi w Nisčanskim wokrjesu. Wěm so hišće derje dopomnić, zo jědže wjetšina šulerjow z Budyšina z kolesami do Chrjebeje, či tamni jědzechu na nakładnym awće. W Chrjebi bě k zahajenju sportowa parada; potom porěča hólcam a holcam z Budyšina, Choćebuz, Pančic, Małego Wjelkowa a Radworja župan župy „Jan Skala“ – to bě Jurij Wróbl.

Widźał sym Jurja přeni króć w lěće 1947 w Chrósćicach. We wobłuku swjedženja župy „Michał Hórnik“ bě přenja powójnska serbska kopańca (tak Nowa doba pisaše) mjez Chrósćanskej młodzinu a wubranku serbskich studentow. Pola studowacych napadny mi po zróscě mały, ale chětro spěšny a wobrotny nadběhowar – Jurij Wróbl. Kak wysoko wosebje k hłójčkowanju skakaše! Kopańcu hraješe aktiwnje za

Jurij Wróbl (srjedza) z Achimom Handrikom a Božidarom Dobruckim na schadźowance 1954 w Kulowje.
Foto: SKA

domjacy Wotrow a wěsty čas tež za Chrósćicy. Bě wšak tehdy lědma doma: Wot 1946 do 1948 chodžeše na česki gymnazij w Českej Lipje, potom bě lětko we Wjerecach wučer, w lěće 1949 pada so do Prahi na studij čelozwučowanja a geografije. Dopominam so tež na to, kak mi wo swojim zhromadnym studiju na Karlowej uniwersite z Emilom Zátokom abo Ewu Bosakovej powědaše. Při rozmořach prašach so jeho pozdžišo tež stajnje za sportowym pućom jeho syna, kiž měješe po nanje delnjoserbske předmjeno Juro. Juro bě wuběrný čelozwučowar sportoweho kluba Dynamo Berlina. Wjersk jeho kariery běchu mišterstwa NDR w Choćebuzu, na kotrychž wuwjowa sej Juro titul w skoku přez konja. Bohužel dyrbyješe wón dočasnje zranjenja dla ze sportowanjom zastać. Dočasnje na wotpočink dyrbyješe so tež nan podać. Po čezkim wobchadnym njezbožu bu wón w lěće 1980 inwalidizowany. Jenož lěto pozdžišo zemřel. Ze mnu wobchowaja wšitcy, kiž Jurja znajachu, tuteho přikładneho sportoweho přećela w dobrým pomjatku. M. Krawc

GERAT MUČIŠK dopomina so na Jurja Wróbla

W delnjoserbskej Pratyji na lěto 2001 su wozjewjene spominanja w Berlinje bydlačo Gerata Mučiška na njeboh Jurja Wróbla. Wobaj bęštaj wěsty čas wučerjow na Serbskej wyšej šuli w Choćebuzu. W nastawku „Spomnješa na zwěrnego pšijašela“ čitamy mjez druhim tole: „Přeni raz sym so Jurjom Wróblom w Českej zetkał. Wón je w lěće 1946 zhromadnje z Jurjom Pěčku a Benom Šořtu na gymnazij w Českej Lipje hnydom do 11. lětnika přišoł, a to do českeje rjadownje, hačrunjež njeje česce móhl ... Druhe naju zetkanje bě připadne, ale za mój powołanski puć dosć wuznamne. Přez dźeło na Domowinje smój so w lěće 1954 w Budyšinje zetkałoj. Běch tehdy třeće lěto wučer na Serbskej wyšej šuli a Jurij druhe lěto w Choćebuzu. Na tutym zetkanju je so mje prašal, hač nochcyl do Choćebuz a přinć, dokelž tam rušćinara trjebaja. Hižo nazymu samsneho lěta sym na Serbsku wyšu šulu do Choćebuz a šoł, a Jurij je so jara wo starał, zo sym so spěšnje do delnjoserbskich wosebitosćow zažiwił. Wot toho časa smój woprawdže swěrnaj přećelej byłoj“.

ZDENĚK BOHÁČ: „Chtěl bych ještě vzpomenout na přátelský vztah k Jurijovi Wróblovi z Wotrowa, který podporoval můj zájem o geografii ...“ (Z nastawka „Hrst vzpominek na pobyt v Lužickém semináři“ w časopisu „Česko-lužický věstník“, čisło 11/1996, podał dr. S. Musiat. W nastawku mjenuje česki přećel Serbow dalšich Lužičanow: Jurja Pallerja, Józefa Krawžu, Błažija Nawku, Frida Michaška, Jana Rawpa, Ludmilu Holanec, Feliksa Mróza, Hanaróžu Petrichec, Marka Šlecu).